

آیه های تدبّر

تألیف

محمّد رضا خدایی

موسسه آیت علمی دانشگاه لرستان

خرم آباد

انتشارات شاپور خواست

۱۳۹۳

سرشناسه	: خدایی، محمدرضا، ۱۳۵۱.
عنوان و نام پدیدآور	: آیه‌های تدبیر/ خدایی محمدرضا؛
مشخصات نشر	: خرم‌آباد: انتشارات شاپورخواست، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ص.
شابک	: ISBN: 978 - 600 - 260 - 146 - 9
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۵۷] - ۱۵۸؛ همچنین به صورت زیرنویس
شناسه افزوده	: ویراستار علی نوری،
موضوع	: قرآن -- بررسی و شناخت
موضوع	: قرآن -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۱۹ خ/ ۳۶ ۶۵۴ BP
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۶۱۵۶۵

انتشارات شاپورخواست

نام کتاب	: آیه‌های تدبیر
تألیف	: محمدرضا خدایی
ویراستار ادبی	: دکتر علی نوری
ناشر و محل نشر	: انتشارات شاپورخواست، خرم‌آباد - همراه ۴۰۰ ۰۹۱۶۳
نوبت و تاریخ انتشار	: اول ۱۳۹۳.
امور کامپیوتری	: فرشته صیادپیرانوند
طرح جلد	: سجاد بیرانوند
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی و چاپ	: طاهر
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۲۶۰ - ۱۴۶ - ۹

بها: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه
	بخش نخست: قرآن‌شناسی
	فصل اول: درباره‌ی قرآن
۱۷	۱-۱. کلی برای امروز
۱۸	۱-۲. حقیقت قرآن
۱۸	۳-۱. زیبایی رسالت و پیام
۱۹	۴-۱. هم‌نوایی ایمان
۲۰	۵-۱. قرآن و تحصیلات
۲۰	قرآن و محدودیت جغرافیایی
	فصل دوم: بعد از قرآن
۲۲	۱-۲. انگیزه‌هایی برای تلاوت بیشتر
۲۲	۲-۲. خواص علمی
۲۳	۱-۲-۲. کتاب شیمی یا فیزیک
۲۳	۲-۲-۲. کشفیات آینده در قرآن
۲۵	۳-۲-۲. قانون جاذبه
۲۵	۴-۲-۲. حرکت انتقالی خورشید، ماه و کهکشان‌ها
۲۶	۵-۲-۲. زوجیت گیاهان و ریزترین ذرات
۲۶	۳-۲. خواص معرفتی قرآن
۲۹	قرآن متفاوت با کتب علمی و اخلاقی
۲۹	۴-۲. خواص معنوی قرآن
۳۰	۱-۴-۲. کتاب ثروت‌های ناتمام
۳۱	۲-۴-۲. آرامش در مواقع خطر و رفع مشکلات

۳۴ چکیده‌ی مطالب

بخش دوم: پرسش‌های اعتقادی

فصل اول: مبدأشناسی

۳۷ ۱-۱. اولویت خداشناسی نسبت به خودشناسی

۳۸ ۲-۱. قلمرو خداشناسی

۴۱ ۱-۲-۱. ارتباط مبدأشناسی با دیگر باورها

۴۲ و نه‌ای از ضعف مبدأشناسی

۴۲ ۱-۲-۲. خدایان دیگر

۴۳ ۳-۱. مسئله جبرار خلقت

۴۶ ۴-۱. ارتباط مبدأشناسی با جبر و اختیار

۴۶ جبر یا اختیار در ارتباط با توحید

۴۹ ۱-۴-۱. هندسه‌ی خیر و شر در جهان

۵۱ ۲-۴-۱. مدیریت عادلانه‌ی جهان

۵۲ خاطره‌ای شیرین از کلاس قرآن

فصل دوم: نماز و استقامت قرآنی

۵۴ ۱-۲. اهمیت نبوت و امامت

۵۴ ۲-۲. چرایی نبوت و امامت

۵۶ ۳-۲. پیامبران و امامان، امکانات خاص؟

۵۸ ۴-۲. چرا دیگران پیامبر نمی‌شوند؟

۶۰ ۵-۲. پرسش‌هایی در خصوص عصمت انبیا

۶۰ ۱-۵-۲. درباره‌ی عصمت حضرت آدم علیه السلام

۶۲ ۲-۵-۲. پیرامون عصمت حضرت یوسف علیه السلام

۶۳ ۳-۵-۲. درباره‌ی حضرت موسی علیه السلام

۶۵ ۴-۵-۲. گناه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم؟!

فصل سوم: معادشناسی قرآن

۶۶	۱-۳. اهمیت مقصدشناسی
۶۶	۲-۳. قیامت و بُعد زمانی
۶۹	۳-۳. تفاوت نعمت‌ها
۷۰	۴-۳. غم و اندوه در بهشت؟!
۷۱	جابر در بهشت
۷۲	چکیده مطالب

بخش سوم: نمازشناسی قرآنی

فصل اول: کلیات

۷۷	۱-۱. بلندای نماز
۷۸	۲-۱. نماز، تکرار یا ...
۷۹	۳-۱. مرحله‌شناسی نماز (حکمت‌ها، اسرار)

فصل دوم: وضوشناسی

۸۱	۱-۲. نقش وضو
۸۱	۲-۲. مرحله‌شناسی وضو
۸۱	۱-۲-۲. حکمت‌های وضو (فواید و نتایج)
۸۳	۲-۲-۲. آداب وضو (آداب و مستحبات وضو)
۸۵	۳-۲-۲. رازهای وضو
۸۵	یک: طهارت نفس و روح
۸۶	دو: کلید گشایش اسرار نماز
۸۶	سه: دیگر اسرار وضو
۸۷	چهار: راز شستن اعضای خاص در وضو

فصل سوم: نمازشناسی

۸۸	۱-۳. حکمت‌های نماز
----	--------------------

- ۸۸ یک: نخستین نشانه‌ی اهل تقوا و یقین
- ۸۸ دو: جریان یاد خداوند
- ۸۹ سه: علت جهنمی شدن عده‌ای
- ۹۰ چهار: عامل پیشگیری از جرم و فحشا
- ۹۱ پنج: عامل شستشوی گناه و آلودگی
- ۹۲ شش: رازشناسی و مدیریت وقت
- ۹۳ هفت: نخستین ارزیابی دیوان محاسبات
- ۹۴ ۱-۲: ادب و نشانه‌ی نبوت
- ۹۴ ۲-۳: مفهوم خشوع
- ۹۵ ۲-۳: حدیث نبوی
- ۹۷ ۳-۳: رازشناسی نماز
- ۹۷ ۱-۳-۳: برخی رازهای اذان و اقامه
- ۹۸ ۲-۳-۳: رکوع و سجود
- ۹۹ ۳-۳-۳: راز دو سجده
- ۱۰۰ قصه‌ای شیرین از اهمیت سجود
- ۱۰۰ ۴-۳-۳: رازهایی از تشهد و سلام
- ۱۰۱ ۵-۳-۳: مخاطب سلام پایانی
- ۱۰۲ ۶-۳-۳: رمز اشاره به راست
- ۱۰۳ ۷-۳-۳: راهکارهای افزایش حضور قلب
- ۱۰۳ یک: اهتمام به نماز
- ۱۰۵ دو: پیشگیری از ویروسی شدن روح
- ۱۰۵ سه: تعیین مکانی معین برای نماز در منزل یا محل کار
- ۱۰۶ ابتکاری جالب برای معماری
- ۱۰۷ چهار: مدیریت روح و پیشگیری از هرزگی خیال

۱۰۷	پنج: عبارت‌شناسی نماز
۱۰۷	قرآن و نماز با زبان عربی! چرا؟
۱۰۹	شش: آیه‌شناسی نماز
۱۰۹	برخی اسامی سوره‌ی حمد و حکمت آن‌ها
۱۰۹	بسم الله الرحمن الرحيم ۱۱۴ معنی آن
۱۱۰	برخی احکام فقهی مربوط به کلمه‌ی الله و نام خدا
۱۱۰	درباره الحمد لله
۱۱۰	الرحمن الرحيم
۱۱۱	درباره‌ی مالک يوم الدين
۱۱۲	درباره‌ی اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
۱۱۵	درباره‌ی اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
۱۱۶	صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ الضَّالِّينَ
۱۱۷	هفت: توحیدشناسی نماز
۱۱۷	قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
۱۱۸	اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ
۱۱۹	هشت: نقش مستحبات و تعقیبات نماز
۱۱۹	چرا تعقیبات نماز مهم‌اند؟
۱۲۰	معرفی چند کار مهم
۱۲۲	نه: مطالعه و مرور نماز خوبان
۱۲۳	چکیده مطالب

بخش چهارم: همسرگزینی قرآنی

فصل اول: ازدواج جدید (مدرن) یا سنتی

۱۲۷	۱-۱. مفهوم‌شناسی
۱۲۷	۲-۱. محاسن و نقاط مثبت

- ۱۲۸ ۳-۱. اشکالات روش جدید
- ۱۲۹ الف- اشکالات ماهوی و محتوایی
- ۱۳۲ انحراف غرب و فراوانی نعمت
- ۱۳۵ ب- اشکالات و عیوب ساختاری و شکلی
- ۱۳۸ یک تجربه تلخ اما عبرت‌آموز

فصل دوم: روش قرآنی

- ۱۴۰ ۱-۱. انگیزه‌های نادرست
- ۱۴۱ نگاه فقهی و فلسفه ازدواج
- ۱۴۳ ۲-۲. موانع برای روابط سالم
- ۱۴۴ ۲-۲-۱. نقش ای ازدواج
- ۱۴۵ ۲-۲-۲. سختگیری
- ۱۴۶ ۳-۲-۲. پاکدامنی در مصاحبت دامه داستان
- ۱۴۷ ۴-۲-۲. پاداش در همین دنیا
- ۱۴۸ ۵-۲-۲. خواستگاری دختر از پسر؟
- ۱۵۰ ۳-۲. پرسشی دیگر (بزرگ‌تر بودن سن دختر)

فصل سوم: ناسازگاری

- ۱۵۱ ۱-۳. نگاه قرآن به ناسازگاری‌ها
- ۱۵۲ ۲-۳. راهکارهایی برای پیشگیری از طلاق
- ۱۵۴ ۳-۳. راهی برای برون‌رفت
- ۱۵۵ چکیده‌ی مطالب
- ۱۵۷ کتاب‌نامه

قرآن به دل فسرده جان می‌بخشد از پرتو خود جان به جهان می‌بخشد
این معجزه‌ی رسول پاک مدنی حقا که حیات جاودان می‌بخشد

کودکی نوپایده بودم و در کنار رودخانه‌ی نزدیک منزلمان خانه‌ای از جنس شن و ماسه می‌ساختم. گاهی آنچه را ساخته بودم خراب می‌کردم؛ نمی‌دانم انگیزه‌ام در این کار چه بود، اما یک بار در عالم خواب نوپایی به این فکر فرو رفتم: اگر روزی خداوند مانند من، حوصله‌اش سر برود و جهان را به هم بریزد چه خواهد شد؟^۱ و همین فکر مرا مضطرب می‌کرد. روزها گذشت و من هر بار بعد از این پرسش کودکانه می‌افتادم؛ نگرانی و اضطراب وجودم را فرا می‌گرفت و این وضعیت ادامه داشت؛ تا اینکه بعدها و در اوان جوانی به چشمه‌سار آثار استاد شهید مرتضی مطهری که آن هم به افکار و برآن متصل بود رسیدم و جوانی قانع‌کننده برای خود یافتم و سپس با ورود به درس تفسیر آیت‌ها به خداوند جوادی آمی، نه تنها جواب کاملی برای پرسش‌هایم دریافتم، بلکه ارادتم به قرآن گرامی اوج گرفت و به مرتبت عشق رسید.

اما دوستان جوان! اکنون بیش از ده سال است که شما همراه و همدم بوده‌ام تا پاسخ‌گوی دغدغه‌های معرفتی، اعتقادی، اخلاقی و فرهنگی نسل جوان از جمله آثار این مصاحبت، درک روحیه‌ی دین‌گرا و پرسش‌گر شما بوده است. تجربه‌ی بی‌پایانی که در طول این سال‌ها کسب نمودم این بود: زمزمی که می‌تواند عطش معرفت‌جویی شما را برآورد، نشانده آیات روح‌افزای قرآن حکیم است که خود می‌فرماید: «وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَىٰ طَرِيقَةٍ لَّسَقِّفَهُمْ مَّاءٌ غَدَقًا»^۲ (اگر [جن و انس] پایداری و استقامت ورزند، با آب فراوان [آسم و زمین] را سیراب‌شان می‌کنیم).

پس بر آن شدم تا با نگارش این کتاب بخشی از دغدغه‌های قرآنی نسل نو را پاسخ گویم و چون محور اصلی در پاسخ به پرسش‌ها، تدبّر در آیات قرآن بود، عنوان "آیه‌های تدبّر" را برای آن برگزیدم.

۲. سوره‌ی جن، آیه ۱۶.

۱. در بخش دوم کتاب به این پرسش پاسخ داده‌ام.

امیدوارم شما معرفت‌جویان عزیز در این کتاب پاسخ روشنی برای پاره‌ای از پرسش‌های خود بیابید. اینک تذکر چند نکته را نیز لازم می‌دانم:

۱. بخش اصلی مطالب این کتاب، محصول جلسات درس این‌جانب در دانشگاه و سایر محافل دینی بوده و شیوه‌ی کار بدین‌گونه است که پس از چشم‌انداز مختصر هر مبحث، مجال را به سؤالات گوناگونی که از سوی جوانان و دانشجویان عزیز مطرح شده است، سپرده‌ام و سپس به پاسخ آن‌ها پرداخته‌ام. باور دارم که این روش، خواننده‌ی جوان را بر سر شوق و علاقه وارد و به تأمل و تفکر بیشتر در معارف الهی و قرآنی وامی‌دارد.

۲. با هدف به یادسپاری نکات مهم، در پایان هر بحث، چکیده‌ای از مطالب آن، برای طالبان راهم تهیه است.

۳. کوشش بهر تکرار، حتی در سرفصل‌ها پرهیزم و جوانان عزیز را با نکات تازه و بدیع قرآنی بیشتر آشنا کنم. برای رعایت همین خلاصه‌نویسی به کوتاه‌نویسی هم روی آورده‌ام.

۴. در بخش‌هایی از کتاب، به سبب کوتاهی مباحث فلسفی و فکری بالا کشیده شده است که اگر اندکی تحمل شود سنگین نیست. مطالب فلسفی، به ذوق و شیرینی درک معارف الهی و قرآنی می‌انجامد.

در پایان، به رسم ادب به خاک پای همکاران محترم و خادمان مخلص قرآن حکیم بوسه می‌زنم و در مقابل همه اساتید، به‌ویژه استاد آیت‌الله محمدعلی آملی که اغلب مباحث این کتاب "نمی از یم" (قطره‌ای از دریای) دروس تفسیری ایشان است، سر ارادت و تعظیم فرود می‌آورم.

در خاتمه لازم می‌دانم تلاش و تراش آقای دکتر علی نوری، عضو هیئت مدیره گروه ادبیات فارسی دانشگاه لرستان را شاکر باشم. ایشان که خود از علاقه‌مندان به سبب‌نویسی قرآن حکیم می‌باشند، کار ویرایش این کتاب را با دقت خاصی به انجام رساندند و همچنین مساعی ناشر محترم انتشارات شاپورخواست، آقای سیدبیدالله ستوده و همکارانشان، خانم‌ها سیمه اسدزاده و فرشته صیادبیرانوند را قدر می‌شناسم. آرزو دارم که این خدمت ناچیز در روزی که مال و فرزند سودی نمی‌بخشد، به کارمان آید. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**